

P 51683

1972 MAR 07

AZ EGYETEMI KÖNYVTÁR

1966. évi jelentése

JELENTÉS AZ EGYETEMI KÖNYVTÁR 1966. ÉVI MUNKÁJÁRÓL.

Ezévi tervfeladataink közül azokat, amelyek teljesítése nem kívánta meg a Könyvtáron kívül álló tényezők közreműködését tulajdonképpen ezuttal is teljesítettük. Az év harmadik negyedében jelent meg Évkönyvünk III. kötete, mely 26 szerzői iven 15 dolgozónk tanulmányát tartalmazza. Az "Ateizmus és a valláskritika nemzetközi cikkbibliográfiája" c. sorozatunkból megjelent az 1963 és 1964 évi anyagát tartalmazó füzet és megtörtént az 1965 év anyagának az összegyűjtése. "A Budapesti Egyetemi Könyvtár Kiadványai" c. sorozatunkban 1 füzet jelent meg. A "Felsőoktatási Szakirodalmi Tájékoztató" társadalomtudományi sorozatából két füzet jelent meg, melyet könyvtárunk az Orsz. Ped. Könyvtár és a Marx K. Közgazdaságtud. Egyetem Könyvtárával közösen szerkeszt. Elkészült az egzisztencializmus marxista kritikájának bibliográfiája, továbbá elkezdtük a neotomizmus marxista kritikája, valamint a magyar romantika bibliográfiájának az összeállítását, megjelenésükre 1967 folyamán kerül sor. Terven felül készítettük el Dr. Udo Rukser chilei bibliográfus kérelmére a magyar nyelvű Ortega y Gasset irodalom bibliográfiáját. Az olvasótermi kézikönyvtár anyagából a matematika, fizika és kémia szakok selejtezését a nyári záravatartási idő alatt külső szakértő közreműködésével végeztük el. A hálózat általános helyzete az év folyamán szervezetileg nem változott. Az 1965 folyamán benyújtott reformtervezetünkre az Egyetem nem vélte szükségesnek lépések megtételét. Hozzáfogtunk a hálózati szervezeti szabályzat végrehajtási utasításának elkészítéséhez amely előreláthatólag 1967 májusára nyer végleges formát. A racionális állománycsökkentés elméleti és gyakorlati kérdéseit, valamint az egyetemi könyvtárak várható feladatait az új gazdasági mechanizmussal kapcsolatban az egyetemi könyvtárigazgatók kollegiuma két ülésben tárgyalta. A magyar filozófiai és ateista dokumentáció tanulmányozása céljából a jénai Friedrich Schiller Egyetem Tudományos Ateizmus tanszékével kötött együttműködési egyezmény keretében az egyetem és a könyvtár vendégeként dr. D. Alexander, a tanszék adjunktusa, október hó második felében két hetet töltött Budapesten s főleg Könyvtárunkban dolgozott.

Gazdasági jellegű tervfeladataink teljesítése terén az év kedvező volt - több jelentős eredményt könyvelhetünk el. A pince-raktárak nedvességének elektroosztatikus szigeteléséhez - hosszú utánjárás után - végül is sikerült kivitelező vállalatot kapnunk és így a munkálatok 1967 január hó végén már el is kezdődhetnek. Sikerült továbbá ódon préselőgépünk és teljesen munkaképtelenné vált sokszorosítógépünk lecserélésére egy nyugatnémet gyártmányú

modern Adréma-géppár megrendelését kieszközölnünk. Közel három esztendő telt el azóta, hogy a padlástérnek raktárhelyiséggé való kiképzésére, s a második emelet egy részének főleg a munkahelyhiány megoldását szolgáló átalakítására vonatkozó terveinket előterjesztettük - hosszú várakozás után most végre sikerült elérnünk, hogy a KÖZTI 1967 május 1.-i határidővel vállalta az építkezések részletes tervdokumentációjának elkészítését. Az új teher- és személylift megépítése, valamint a mikrofílm-laboratórium üzemeltetésének megindítása viszont műszaki kapacitáshiány, illetve az előhívás anyagszükségletének beszerzési nehézségei miatt nem volt lehetséges.

Munkaterületenként a Könyvtár 1966. évi működését az alábbi részletes adatok jellemzik:

1. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS

A Könyvtár állománygyarapítási főfeladatát az alábbi munkaterületeken látta el:

1.) Központi könyvtári munkaterület.

A Könyvtár állományát a tervszerű ütemben, az érvényben lévő gyűjtőköri alapelveknek megfelelően gyarapította.

A) A gyarapodás pénzügyi adatai.

<u>a) Forint hitelkeret</u>	<u>1965</u>	<u>1966</u>
folyóirat	450.000	450.000 Ft.
könyv	565.000	565.000 Ft.
a rovat egyéb tételein		
elért megtakarításokból	129.000	-
	1,144.000	1,015.000 Ft.
<u>b) Felhasználás</u>		
folyóirat	545.332	399.243 Ft. 10 f.
könyv	598.603	593.939 Ft. 50 f.
összesen	1,143.935	993.182 Ft. 60 f.
<u>c) Devizakeret</u>		
Keret	220.000	220.000 dft.
Felhasználás:	217.268	228.002 dft.

A keret túllépését a más intézményeknél mutatkozott maradvány tette lehetővé.

d) Az összeggyarapodás forintértéke

	<u>1965</u>	<u>1966</u>
Vétel útján Ft.:	1,143.935.35	993.182.Ft.60 f.
Egyéb módon Ft.:	425.138.90	380.733.Ft.40 f.
Összesen	1,569.074.25	1,373.916.Ft.

B) A gyarapodás tételes adatai (kötetben)

a) a gyarapodás módja szerint:

Vétel, előfizetés	4.990	6424
Kötelespéldány, ajándék	9.114	10473
Összgyarapodás	14.104	16897

b) a kiadványok jellege szerint

	7.996	10.498
Könyv	7.996	10.498
Periodikum	4.214	4.234
Aprónyomtatvány	644	665
Egyéb anyag (film, kézirat)	1.250	1.500
Összesen	14.104	16.897

c) Tudományágak szerint

0 Segédkönyvek	1.761	1.111
1 Filozófia	1.335	1.769
2 Ateizmus, vallástudomány	1.121	1.179
3 Társadalomtudományok	2.673	4.152
4 Nyelvtudomány	435	519
5 Természettudományok	831	749
6 Alkalmazott tudományok	468	442
7 Művészetek	1.107	1.310
8 Irodalomtudomány	2.070	2.997
9 Történelem, földrajz	2.303	2.669
Összesen	14.104	16.897

d) Nyelvek szerint

Magyar	6.085	6.713
Orosz	881	944
Német	2.335	3.013
Angol	1.415	1.495
Francia	1.424	1.663
Egyéb	1.964	3.089
Összesen	14.104	16.897

C) A nemzetközi kiadványcsere adatai

a) <u>A cseretársak adatai:</u>	1965	1966	
Ország	35	38	
Intézmény	121	127	
	Szocialista országok	Tóké	Együtt

b) Kiküldött anyag

Darabszám	1.107	1.838	2.945
Forint becsérték	39.566	62.940	102.506

c) Érkezett anyag

Darabszám	803	1.446	2.249
Forint becsérték	29.880	52.385	82.265

A kedvezőtlen mérleg csak látszólagos, ugyanis az év végén kiküldött csereanyag ellenében csak 1967 első felében várhatunk nagyobb arányú beérkezést. (Igy történt ez két esztendője is, amikor az 1965. évi mérleg 56.896 Ft-os kiküldés ellenében 117.267 Ft. beérkezést mutatott.) A nemzetközi kiadványcsere gazdaságosságának lehetőségeit ebben az évben megvizsgáltuk; a jövőben fokozottabban törekszünk arra, hogy az állománygyarapításnak ezzel a formájával devizamegtakarítást érjünk el.

D) Az 1966 évi tervszámok teljesítése.

	<u>Tervszám</u>	<u>Tényszám</u>
1) Leltározás a helyszámos naplókban	13.500	16.897
2) Állománycsökkenés	250	1.914
3) Külföldi rendelések		
a) könyv (rendelőlapok)	1.600	1.911
b) periodikum "	1.100	1.018
4) Érkezett periodikumok (db)	25.000	26.178
5) Nemzetközi kiadványcsere		
Kiküldött (db)	2.500	2.945
Érkezett (db)	2.500	2.249
6) Szerelés és szállítás	13.500	17.000

A számlavisszavezetési munkálatok során a korábbi évek tételei (igen kevés kivétellel) elintéződtek. A munkálat súlypontja jelenleg a kurrens számlák naprakész visszavezetése.

II) Egyetemi könyvtárhálózati munka.

(Ld. külön "Hálózati központi munka" c. alatt.)

III) Összegyvetemi munkaterület.

Az osztály feladata volt a vidéki tudományegyetemek és tanárképző főiskolák, valamint a budapesti Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola devizakeretének nyilvántartása, a rendelések formai ellenőrzése és továbbítása.

<u>A) A nyilvántartott devizakeret</u> <u>adatai (dft-ban)</u>	<u>1965</u>	<u>1966</u>
Keret	495.000	515.098
Felhasználás	485.659	511.749
Megtakarítás, túllépés	- 9.341	-3.349
<u>B) Továbbított rendelések</u>		
Tervszám	4.000	3.500
Tényszám	3.519	3.419

2. FELDOLGOZÁS.

Az osztály munkájának a keretei, személyiek és tárgyiak egyaránt, a terv szerint ugyanazok voltak, mint az előző évben. Ezuttal azonban egy tényező megzavarta a munkát és lemaradást okozott a tervvel szemben. Ez a tényező a szülési és betegszabadságok egészen szokatlan torlódása volt, - az ezen a címen kiesett munkanapok száma 1013 volt, a terv szerint rendelkezésünkre álló munkanapok mennyiségének közel 20% -a.

A sok hiányzás felborította az egyes munkafázisok egymáshoz viszonyított egyensúlyát, minduntalan átcsoportosításokat téve szükségessé. Ez különösen a futószalag-munkára állt, ahol a bármelyik munkafázisban fellépő kiesés vagy zavar 13 más munkahely ellátottságára hat ki. Ezek az átmeneti szükségintézkedések további munkaidő veszteséget vontak maguk után. E kedvezőtlen körülményeknek a legjelentősebb kihatása a futószalagmunka 8,4%-os lemaradásában mutatkozott.

Ez a lemaradás azonban csak a rekatalogizálás ütemét érintette, az új szerzemények feldolgozásában lemaradás az egész év folyamán egyszer sem mutatkozott. Valamennyi feldolgozási kategóriában - az egyes műveknél, periodikumoknál, folyóiratoknál és az intézeti anyagnál egyaránt - torlódás nélkül került feldolgozásra az új anyag, ami azt mutatja, hogy az osztály nagysága, kapacitása helyesen méretezett. Magától értetődőleg, ebben az évben is sikerült tehát fenntartanunk azt az 1949-i reformnak köszönhető eredményt, hogy könyvtárunknak ömlesztett könyvanyaga egyáltalában nincs. Viszont a kiesések és átcsoportosítások következtében sajnos nem sikerült fenntartanunk az előző év vívmányát, az átfutási idő lerövidítését, - ennek helyreállítása a jövő év feladata lesz.

Sajnálatos eltérés a tervtől az, hogy a folyamatos állományrevíziós és helyrajzi-katalógusszerkesztő munkát személyi ill. létszám-alakulási okok miatt az egész év folyamán szüneteltetnünk kellett.

Az elvégzett munka részletezett adatai:

	1966 évi tervszámok	1966 évi tényszámok	Különbözet %o-ban
Első példányok darabszáma a futószalagon	12.500	11.449	- 8.4
Együttfutó példányok, régi példányok egyidejű rekatalo- gizálása	1.000	914	- 8.6
Egyéb rövid úton katalogizált darabok	300	295	- 1.7
Folyóiratok kötetszáma	5.800	4.377	-24.5
Egyéb periodikumok kötetszáma	4.500	5.270	+17.1
Központilag katalogizált hálózati anyag, első példányok	1.500	1.309	-12.7
Ugyanaz, együttfutó példányok	50	17	-66.0
Egyetemi jegyzetek	200	280	+40.0
Mikrofilmek	50	-	-100.0
Duplumraktárba helyezett darabok	600	1.116	+86.0
	26.500	25.027	-5.6

Az itt felsorolt 10 feldolgozási kategória legtöbbjénél a teljesítmény mennyiségi alakulása független az osztály igyekezetétől, s egyedül a beérkező anyag mennyiségétől függ. Ha ez nem egyezik az a mennyiséggel, amelyet a tervben tapasztalati adatok alapján előirányoztunk, akkor tényszámaink és tervszámaink között szükségszerűen eltérésnek kell mutatkoznia, s ez az eltérés további magyarázatra vagy igazolásra nem szorul. Mint feltűnő jelenséget, mégis megemlítenők, hogy a hálózat nyugati könyvszerzései az idén is tovább esőkkentek, s az 1961-ben elért 2.580 kötetes csúcsnak már majdnem a felére estek vissza. A mikrofilm-katalogizálás szünetelése a mikrofilmezés szünetelésének következménye.

Nem rajtunk, kívül álló körülményektől függ a teljesítmény a futószalagon feldolgozott első példányoknál, a folyóiratoknál és az egyéb periodikumoknál: ezeknél az osztály a kurrens anyag feldolgozása mellett állandóan rekatalogizálást is végez, s így teljesítményét a kurrens gyarapodás mértéke által megszabott határon túl is fokozhatja.

A három kategória legfontosabbikánál, a futószalagnál elég számottevő a lemaradás a tervvel szemben - ennek okairól már beszéltünk.

Még nagyobb a lemaradás a folyóiratoknál, ahol a rendelkezésre álló munkaerő felének kiesését az előirányzottnál jóval kevésbé tudtuk hatásában közömbösíteni. Ennek fő oka az volt, hogy a csoport egy igen jelentős, nagyon munkaigényes, tervben felüli feladatot is elvégzett, amely nem tűrvén halasztást, tervmódosítást tett szükségessé. A Könyvtár a Kultura Könyv- és Folyóirat - 1 Külkereskedelmi Vállalattal megegyezést kötött folyóirat-duplumainak értékesítésére. Az anyag jegyzékét a Kultura először hazai könyvtárakban körözte, - a befutott igények alapján 1.286 egységet (kötetet vagy folyóiratszámot) adtuk át magyar könyvtáraknak. A nem igényelt anyagból viszont a Kultura vett át külföldi értékesítésre 1.005 egységet 32.500 Ft értékben - ezt az összeget a Könyvtár nyugati devizás könyvvásárlásokra használhatta fel. A lebonyolítás munkaigényessége főleg abból adódott, hogy minden átengedett darabnál a raktárban kellett meggyőződni arról, hogy valóban még mindig duplum-e.

Az egyéb periodikumok feldolgozásánál ezzel szemben teljesítményt értünk el, azon a réven, hogy a nyári tatarozás alatt, amikor a futószalag-munka az alapkatalógus és a segédkönyvtár hozzáférhetetlensége miatt teljesen leállt, a futószalag és a katalógusszerkesztés egy-egy dolgozóját a periodikumok feldolgozásához irányítottuk.

A feldolgozási munka minden vonalán természetesen ebben az évben is nagy gondot fordítottunk katalógusaink tradicionálisan magas színvonalának fenntartására, a minőségi munkára.

3. OLVASÓSZOLGÁLAT.

Az előző évekhez hasonlóan közönségforgalmunk az elmúlt esztendőben is tovább növekedett. Ezt annövekedést a beiratkozott olvasók, elsősorban az egyetemi hallgatók és kutatók számának állandó növekedése okozza, jelezve, hogy könyvtárunk fokozódó mértékben tölti be egyetemi könyvtári funkcióját: a felsőfoku oktatás és az egyetemen folyó tudományos kutatás segítését. (1966-ban 6.840 személy iratkozott be: ebből 4.788 egyetemi hallgató, 454 egyetemi oktató és 240 tudományos kutató.)

Kölcsönzési forgalmunk az 1965 évihez viszonyítva erősen emelkedett. (1965-ben 44.060 kölcsönző és 89.443 kölcsönzött könyv; 1966-ban 50.820 kölcsönző és 104.486 kölcsönzött könyv.) Az említett adatokban nem szerepel azoknak a könyveknek a száma, melyeket a kölcsönzők kértek, de valamilyen okból nem kölcsönöztek ki. Ezek száma 1966-ban 3.495. Ebben az évben különösen nagy figyelmet fordítottunk arra, hogy kölcsönzőink ne rongálják meg, ne firkálják össze könyveinket. A megrongált könyvek helyett új könyveket vetünk.

A folyóiratolvasó munkája az év folyamán zavartalan volt, annak ellenére, hogy az egyre növekvő olvasóforgalom ellátását a raktárvezető nyugdíjazása miatt átmenetileg csak egy raktáros látta el. Külön súlyt helyeztünk a tudományos kutatók szakfolyóiratokkal való ellátására és számukra a nyári és a téli vizsgaidőszakban a zsúfoltság ellenére is biztosítottunk helyet.

Az olvasótermet 1966-ban 58.950 olvasó látogatta (1965. évben 63.467) akik összesen 96.417 kötet könyvet olvastak, szemben az elmúlt évvel, amikor az olvasók csak 95.644 kötet könyvet használtak. Ezek az adatok alapjában véve pozitív változást jeleznek: a 4.000-el kevesebb olvasóra eső 1.000-el több kötet azt jelenti, hogy csökkent a "beugró" olvasók száma, s erősödött a komoly olvasótermi "törzsgárda". Ennek hatása igen pozitívan jelentkezett a rend és a fegyelem terén is. A megnövekedett könyv-forgalom a törzsgárda szorgalmának és igényeinek örvendetes emelkedését is tükrözi. Sajnálatos módon a vizsgaidőszakokban ebben az évben is naponta 50-60 olvasó számára nem tudtunk helyet biztosítani. Javult az olvasott könyvek aránya: csökkent az orvosi könyvek forgalma (2.000-el kevesebb), viszont 1000-1000 kötetrel több irodalmi és történeti munkát forgalmaztunk. Az ideológiai és politikai oktatás színvonalának és a világpolitikai események iránti érdeklődésnek az emelkedését mutatja, hogy a marxista-leninista művek olvasottsága tovább emelkedett (7.611-re). Az olvasótermi kézikönyvtár matematika, fizika és biológia szakjainak felújítását a nyár folyamán külső munkacsoport segítségével elvégeztük.

A folyóiratolvasóterem forgalmának csökkenése elsősorban arra vezethető vissza, hogy legújabbban nagyobb szigorúsággal óvjuk itt a komoly olvasók érdekeit és távoltartjuk a kutatók munkáját zavaró ál-olvasókat.

A forgalom összefoglaló adatai:

	1965-ben		1966-ban	
	látogató	kötet	látogató	kötet
Olvasóterem	63.467	95.644	58.950	96.417
Kölcsönzés	44.060	89.433	50.820	104.486
Folyóiratolvasó	12.105	26.893	9.241	16.128
Tanári kutató	2.749	13.886	2.878	13.617
Összesen	122.381	225.856	121.889	230.648

A beiratkozott olvasók foglalkozás szerinti megoszlása:

	1965-ben	1966-ban
Egyetemi hallgató	4.440	4.788
Egyetemi oktató	541	454
Munkás	408	392
Tudományos kutató	306	240

	1965-ben	1966-ban
Író	202	144
Könyvtáros, levéltáros	196	180
Tanár	180	192
Mérnök	136	132
Orvos	104	103
Egyéb	207	215
Összesen:	6.720	6.840

A beiratkozott egyetemi hallgatók megoszlása 1966-ban

ELTE Bölcsészkar	2.032
ELTE TTK	1.406
ELTE ÁJK	504
Orvostanh.	384
Műszaki egy.h.	292
Közgazdasági egy.h.	64
Marxizmus-leninizmus esti egy.h.	20
Agrár egy.h.	12
Főiskolai h.	74
Összesen:	4.788

Olvasóink kategóriánkénti megoszlása az olvasóteremben:

	1965-ben	1966-ban
Egyetemi hallgató	59.250	54.799
Dolgozó	3.839	3.808
Egyéb	378	343
Összesen:	63.467	58.950

Az olvasóteremben olvasott művek megoszlása:

a) szakok szerint

0 Segédkönyvek	6.192	7.943
1 Filozófia	3.808	3.860
2 Vallástörténet, ateizmus	237	141
3 Társadalomtudományok	7.221	7.812
3K Marxizmus-leninizmus	7.326	7.611
4 Nyelvtudományok	10.383	9.665
5 Természettudományok	23.297	21.261
6 Műszaki tudományok	3.184	3.918
6I Orvostudomány	13.640	11.670
7 Művészet	963	1.361
8 Irodalomtudomány	14.730	15.804
9 Történelem, földrajz	4.663	5.371
Összesen:	95.644	96.417

b) jelleg szerint	1965	1966
Olvasótermi anyag	57.176	64.521
Könyvtári jegyzet	2.537	1.946
Segédkönyvtári anyag	95	48
Nagyraktári anyag	2.263	2.308
Saját könyv	33.573	27.599
Összesen:	95.644	96.417

Kölcsönzési szolgálatunk különleges ága a könyvtárközi kölcsönzés: ennek forgalmi adatai az alábbiak:

	1965	1966
Igénylő könyvtárak száma	1.632	2.070
Igényelt kötetek száma	2.578	2.998
Elküldött kötetek száma	1.330	1.456
Kielégítetlen kérés	1.248	1.542
a) Külföldről kaptunk	157	221
b) Belföldről kaptunk	91	128
Összesen:	248	349
c) Külföldre küldtünk	129	116
d) Belföldre küldtünk	1.201	1.340
Összesen:	1.330	1.456

Könyvtárközi kölcsönző szolgálatunk egyrészt a tudományos kutatók munkáját, másrészt a levelező hallgatók tanulmányait egyre fokozottabb mértékben segíti elő.

4. KÉZIRAT- ÉS RITKASÁGTÁR.

A kézirattár 264 egységgel gyarapodott. (Előirányzat 150 volt). Ezek közül ki kell emelni E. Sprangernek Prohászka Lajoshoz intézett 64 levelét, melyekről annotált felvétel készült. Egyéb megemlítendő darabok: egy 1635-ből származó jegyzőkönyv jezsuita iskolaalapításáról, 1695-ben a nagybörzsönyieknek adott oktalomlevél Pázmány sajátkezű aláírásával, 1846-ban Ausztria ellen írt paszkvillus a vonatkozó bírósági jegyzetekkel, leírás a beszercebányai egyházak restaurálásáról 1683-ban, Csemiczky Tihamér 16 filozófiai dolgozata, Eszterházy Mihály logika és dialektika jegyzete 1738-ból, Gyulai Pál és más egyetemi tanárok előadásainak sokszorosított jegyzete; a XV. század első feléből származó olasz birtokjegyzék-töredék. A 264 tétel közül 193 egyetemi és TMB disszertáció. Az év folyamán került kézirattárunk állományába Prohászka Lajos professzor hagyatéka (egyetemi és egyéb előadásainak kézirata, fordítások, tanulmányok stb.), amely azonban, miután feldolgozása még nem történt meg, fenti statisztikánkban nem szerepel.

A feldolgozásban elért kimagaslóbb eredmények, hogy megtörtént a B. szak (jogi művek) rekatalogizálása (293 karton), és befejeződött a Szimonidesz hagyaték rendezése.

A ritka könyvek gyűjteménye 110 kötettel gyarapodott, de ennek egy része - az elmúlt évekhez hasonlóan - nem új szerzemény, hanem a nagyraktárból átosztott anyag. Számszerű megoszlás: "Régi Magyar Könyvtár" 14 (ebből RMK I. 1, RMK II. 5, és RMK III. 8 darab); "Vetustissima" (1501-1550 között megjelent művek) 38, "Rar. Hung." (ritka magyar kiadások) 19, "MV" (magyar vonatkozású régi külföldi könyvek) 4, "Metszetszoba" (értékesebb külföldi könyvek) 26, "Remota politica" 7, "Remota erotica" 2.

A metszetgyűjtemény az év folyamán 837 darabbal szaporodott.

A tervévben végrehajtottuk az ősnymtatványgyűjtemény raktárrevízióját; hiányt nem találtunk.

A mikrofilmeztetés laboratóriumi nehézségek miatt a minimális volt, az állományvédelmi mikrofilmezés átmenetileg szünetelt. Kutatók, intézmények részére 31 alkalommal kb. 1250 kocka mikrofilmet készítettünk a Műszaki Egyetem Könyvtárának laboratóriumában. Saját részünkre 28 kötetet filmeztettünk le.

5. TÁJÉKOZTATÓ- ÉS BIBLIOGRÁFIAI SZOLGÁLAT.

Az olvasók tájékoztatása, a katalógushasználattal kapcsolatos tanácsadás, felügyelet, a könyvtárközi kölcsönzés részére a jelzetek kikeresése valamint új szerzeményeinkből tárlók készítése ebben az évben is rendszeresen folyt.

Az év folyamán a következő nagyobb bibliográfiák készültek el:

a) Az ateizmus és valláskritika nemzetközi cikkbibliográfiájának 1963. és 1964. évi folyama megjelent. Megtörtént az 1965. év anyagának összegyűjtése.

b) A magyar nyelvű Ortega y Gasset irodalom bibliográfiája.

c) Az egzisztencializmus marxista kritikájának bibliográfiája.

Megkezdődött az anyaggyűjtés a neotomizmus marxista kritikájának bibliográfiájához, amely 1967-re készül el. Ugyancsak 1967-ben fog befejezést nyerni a Magyar romantika c. bibliográfiánk.

Ebben az évben is résztvettünk a Felsőoktatási Szakirodalmi Tájékoztató szerkesztésében.

Könyvtárunk 1965 novemberében átadta az Egyetemnek sokszorosítás és megjelentetés céljából a könyvtárismerető füzet kéziratát, melynek segítségével a hallgatók, elsősorban pedig az elsőévesek megszerezhetik a legszükségesebb könyvtári alapismereteket. Az Egyetem 1966 szeptemberére tervezte megjelentetését, de ez áthúzódik 1967-re.

6. HÁLÓZATI KÖZPONTI MUNKA.

Könyvtárügyi jogszabályaink értelmében a Könyvtár az Egyetem könyvtári hálózatának központja. Az e feladatkörből származó munkákat részben a szerzeményi osztály (könyvek és folyóiratok beszerzése, ill. részleges nyilvántartása), részben a cimfelvételi osztály (devizaköteles könyvanyag cimfelvétele, a cimfelvételek sokszorosítása, a központi katalógus vezetése), részben a személyileg a szerzeményi osztályhoz tartozó hálózati ügyintéző látja el.

A hálózat általános helyzete az év folyamán szervezeti-
leg nem változott. Az Egyetem ezirányu lépések megtételét nem vélte szükségessnek, így kezdeményezéseinkkel nem jelentkeztünk.

A) Az egyetemi devizakeret adatai:

	1965-ben	1966-ban
Keret (dft)	385.000	409.000
Felhasználás (dft)	386.281	409.667

B) Kiküldött rendelések:

Könyv (rendelőlapon)	1.364	1.063
Folyóirat (rendelőlapon)	1.001	1.530

C) Érkezett anyag:

Könyv (kötet)	1.691	1.350
Periodikum (darab)	18.607	18.295

D) Cimfelvételek a központi katalógus részére:

Cimfelvétel	1.642	1.309
Sokszorosítás	15.348	12.749

E) Az 1966 évi tervszámok teljesítése

	<u>Tervszám</u>	<u>Tényszám</u>
1) <u>Kiküldött rendelések</u>		
a) könyv (rendelőlapon)	1.250	1.063
b) periodikum (rendelőlapon)	1.050	1.530

<u>2) Erkezett anyag</u>	<u>Tervszám</u>	<u>Tényszám</u>
a) könyv - (kötet)	1.500	1.350
b) periodikum (darab)	17.500	18.295
3) Ellenőrző látogatás	90	112

7. ÁLLOMÁNYVÉDELEM.

A könyvkötészet teljesítménye az elmúlt évben a következő volt:

	1965 évi tényszámok	1966 évi tervszámok	1966 évi tényszámok
Bőrkötés	60 db.	60 db.	33 db.
Vásznas kötések			
Ujságméret	56 "	10 "	22 "
Folyóíratméret	223 "	130 "	259 "
Könyvméret	361 "	600 "	757 "
Félkeménykötések	448 "	300 "	52 "
Kartonkötések	1150 "	900 "	778 "
Nagyobb javítások	53 "	250 "	250 "
Kisebb javítások	2517 "	2500 "	2653 "
Restaurálások	60 "	60 "	44 "
Konzerválás	1266 "	1200 "	804 "
Vegyes szakmunka	602 óra	600 óra	1031 óra
Egyéb munka	422 óra	300 óra	615 óra
<u>Összes darabszám:</u>	6194	6010	5661
<u>Összes óraszám:</u>	1024	900	1646

Ezenkívül a kötészeti az Országos Széchényi Könyvtártól kapott fertőzött és gyanús könyvanyagból 804 darabot fertőtlenített.

A házon kívül köttetett könyvek száma 4581 félvászonkötet volt - ebből 3271 folyóirat - vagyis csaknem elérte a múlt évi szintet (4828). Ezt az eredményt, amelyet a lényegesen kedvezőtlenebb költségvetési előirányzat ellenére a 05-ös rovaton elért megtekintések révén sikerült csak biztosítani, éppen a költségvetési nehézségekre való tekintettel igen kedvezőnek kell mondanunk.

8. A KÖNYVTÁR ÉS A DOLGOZÓK PUBLIKÁCIÓI.

A.) A Könyvtár kiadványai:

Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei III. 1966. Bp. Szegedi Nyomda, 1966. 334 p., 1 t.

Az ateizmus és valláskritika nemzetközi cikkbibliográfiája. IV. 1963. Bp., Tankönyvkiadó. 96 p., V. 1964. Bp., Fővárosi Nyomdaipari Váll. 110 p.

"A Budapesti Egyetemi Könyvtár Kiadványai" c. sorozatunkban:

27.sz. Déri Miklósné - Pelle József: A neopozitivizmus marxista bírálatának bibliográfiája. 1966. Bp., Felsőoktatási Jegyzetellátó. 20 p.

B.) A Könyvtár dolgozóinak publikációi.

A Könyvtár 19 dolgozójának összesen 88 könyve, tanulmánya és recenziója jelent meg az év folyamán. Részletes felsorolásuk az 1966-67 évi Egyetemi Értesítőben fog megjelenni.

A Könyvtár dolgozói közül tizennyolcan heti 8 órai katóridő-kedvezményben részesültek. Ezek:

Déri Miklósné: Kutatók tájékozási igényei. (Központi kurrens folyóiratjegyzék készítése, különös tekintettel a gépi adatfeldolgozásra. - Kémikusok olvasási és tájékozási szokásai - Katalógushasználat az Egyetemi Könyvtárban.)

Dr. Domanevszky Ákos: A leíró katalogizálás elmélete.

Dr. Donáth Regina: A XVIII. századi cenzura története.

Engel Pál: A bizánci feudalizmus problémái.

Hermann Zsuzsanna: A könyv mint értéktárgy a XV-XVI. században.

Horváth Lóránt: A magyarországi germanisztikai irodalom bibliográfiája.

Dr. Hölvényi György: Wagner Károly történetirői munkássága.

Dr. Izsépy Edit: XVII. századi magyar történelem. (Ibrányi Mihály váradi kapitány levelezése - Diósgyőr végvár története a vasvári béke utáni korban.)

Dr. Kenyeres Imrénő: Magyar életrajzi lexikon szerkesztése.

Dr. Keresztényi József: Magyar sportbibliográfia. - Az olimpiai játékok multja.

Láng József: XIX. századi magyar irodalomtörténet. (Ady 1910-19-ben írt publicisztikai műveinek sajtó alá rendezése. - Tóth Kálmán műveinek sajtó alá rendezése.)

Lay Béla: A magyarországi német munkáskultúra 1870-1870-1910 közt. - Német költészeti antológia szerkesztése.

Nagy Istvánné (szeptembertől kezdve kapott kutatóidő kedvezményt): A Renaissance c. folyóirat sajtótörténete.

Pályólgyi Endre: A tárgyszókatálógus szabályzata. - Az egyetemi könyvtárak kiadványainak ismertetése és értékelése.

Dr. Pelle József: kandidátus: A marxista etika elvi kérdései.

Simon József: Az igazgató-vezető és nevelő munkája a gimnáziumokban. - Az egyetemek szervezeti és tartalmi átalakulását meghatározó tényezők.

Dr. Tóth András: Egyetemünk költözése és budai évei 1777-1784. - Az Egyetemi Könyvtár története.

Dr. Vértessy Miklós: Könyvtártörténet. (Az Egyetemi Könyvtár története. - Patachich Ádám ösnyomtatványgyűjteménye.)

9. KAPCSOLATOK, EGYÜTTMUKÖDÉS.

Mátrai László résztvett az Institut International de Philosophie szeptember 8-15 között Copenhagában tartott évi közgyűlésén, ahol "Three antagonists of Hegel: Marx, Feuerbach, Kierkegaard" címmel előadást tartott, valamint a Magyar Tudományos Akadémia képviselőtében október hó végén Berlinben a Humboldt Egyetemen E. Winter professzor, akadémikus tiszteletére rendezett jubileumi ünnepségen.

A jénai Fr. Schiller Egyetem Tudományos Ateizmus tanszékével kötött együttműködési egyezmény keretében az egyetem és a Könyvtár vendégeként Dr. Dietrich Alexander a tanszék adjunktusa október hó második felében két hetet töltött Budapesten.

Az év folyamán könyvtárunkat a következő külföldi professzorok, kutatók és könyvtárosok keresték fel: K. L. Mezencev, a moszkvai Lenin Könyvtár tudományos titkára; Prof. Stanley Kogut, a warwicki egyetem tanára; Prof. E. Kriaray, a thessaloniki egyetem néprajzitanára; Prof. A. J. Ayer, az oxfordi egyetem filozófia professzora; B. Nenoseva, a szófiai Egyetemi Könyvtár munkatársa; Prof. Henry Tajfel, az oxfordi egyetem pszichológia pro-

fesszora; P. Kudrik, a Stanford Univ. Library szláv osztályának vezetője; Robert Cohen, a Boston Univ. fizika professzora; Szabó Endre a San Diego, State College California, könyvtárosa; Karin Sala, a helsinki-i egyetem magyar tanszékének munkatársa; Dr. H. Wolf, a lipcsei Egyetemi Könyvtár osztályvezetője; Nystal Heinz, a koppenhágai Politiken c. napilap tudósítója; Fodé Bereté, Co-nacry (Guinea) a Horga c. napilap főszerkesztője; Mircea Guerrear, a University of Brasilia központi könyvtárának igazgatója; Dr. D. Prof. E. Koch-Emmery, az Australian National University angol nyelv és irodalom tanszékének vezetője; Karasová Bočena és M. Futicev, a pozsonyi Egyetemi Könyvtár munkatársai; Vlado Obtalović, a nyit-rai megyei könyvtár igazgatója.

Mátrai László a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának osztálytitkára, több akadémiai bizottság elnöke és tagja, a párizsi Institut International de Philosophie tagja, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, a Világosság c. ateista folyóirat főszerkesztője. A Könyvtár dolgozói közül az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács és a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága, valamint ezek albizottságainak a munkájában a következők vettek részt: Mátrai László, Domanovszky Ákos. Szikszay Dénes résztvett az ETO rövidített magyar kiadásának szerkesztési munkálataiban, a kiadvány 1966 novemberében jelent meg. Mátrai László az egyetemi, Tóth András a múzeumi és egyházi könyvtárak valamint az Egyetemi Levéltár szakfelügyeletét látta el a Műv. Minisztérium, illetőleg a Rektor megbízásából. A Magyar Könyvtárosok Egyesületében Tóth András választmányi tagsági, Garai Lászlóné pedig a helyi összekötői tisztelet látta el.

10. SZEMÉLYZETI KÉRDÉSEK.

Személyzeti téren az év folyamán az alábbi változások történtek:

- a) Eltávozott: Bence József főkönyvtáros (nyugdíjazás III.1.)
Kiss József raktárvezető (nyugdíjazás V.1.)
Balás Judit könyvtáros I. (áthelyezés Közp. Stat. Hiv. Könyvtárába XI.1.)
Turóczy Imréné takarítónő (felmondás II.1.)
Gauland Jakabné takarítónő (felmondás X.1.)
- b) Új alkalmazások: Kalmár Lajos főkönyvtáros (III.1.)
Miklósváry József könyvtáros I. (XII.1.)
Katona László raktáros (XII.19.)
Himfy Józsefné takarítónő (V.2.)
Vizi Sándorné takarítónő (IX.26.)

A Könyvtár állandó és időszakos alkalmazottainak létszáma:

	<u>1965-ben</u>	<u>1966-ban</u>
I. Vezetés, titkárság (igazgató, helyettes, titkárság, gazdasági csoport, kiegészítők)	12.5	12.5
II. Szerzemény osztály	11	11
III. Feldolgozó osztály, szakozás, címleírás, revízió, sokszorosítás, könyvkötészet)	28	28
IV. Közönségszolgálat (kölsönző, olvasóterem, folyóirattár, raktár)	19	19
V. Tudományos osztály (tájékoztató szolgálat, kutatóterem, bibliográfiai csoport, mikrofilmár)	8.5	8.5
	<u>79</u>	<u>79</u>

Az engedélyezett létszám 81 fő, ebből a minisztérium 2 állást betöltési tilalom alá vett.

Az egy főre jutó alapfizetés alakulása:

1965-ben	2.040.-Ft
1966-ban	2.057.-Ft

Az év folyamán 17 dolgozónk béremelésben, 1 dolgozónk előléptetésben részesült. Jutalmat 63 dolgozónk kapott 17.700.-Ft. értékben, segélyt pedig 34 dolgozónk 9.275.-Ft. értékben.

11. IDEOLÓGIAI OKTATÁS ÉS SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS.

Az ideológiai oktatás keretében több dolgozónk résztvett az irodalom és a művészet nemzeti sajátosságairól tartott tudományos ülészekon, továbbá az ELTE Bölcsészkarán az aktuális bel- és külpolitikai kérdésekről tartott szabad pártnapokon. (Előadók Nagy Richárd és Kelen Béla elvtársak.)

Dolgozóink résztvettek továbbá az MSzMP IX. kongresszusára érkezett francia és olasz delegáció tiszteletére az ELTE aulájában rendezett nagygyűlésen.

Pártszervezetünk elkészítette az ideológiai oktatás munkatervét 1967-re, melynek keretében 6 témakörből fogunk megbeszélést tartani.

A szakmai továbbképzés keretében heti egy órában kezdő angol tanfolyamot tartottunk 8 dolgozónk részvételével.

Köves István a szegedi egyetem levelező tagozatán magyar tanári, Sándor Ernő pedig az ELTE esti tagozatán könyvtár-magyar szakos képzésben vett részt.

12. KÖLTSÉGVETÉS.

	1965-ben	1966-ban
<u>A Könyvtár költségvetése</u>	4,994.000.-Ft	4,681.000.-Ft
<u>Ebből kiadások:</u>		
az állományba tartozók bér- alapjára	2,174.854.-Ft	2,129.160.-Ft
az állományonkívüliek bér- alapjára	84.281.-Ft	74.202.-Ft
egyéb személyi kiadásokra	100.093.-Ft	125.513.-Ft
állománygyarapításra	1,143.935.-Ft	993.183.-Ft
egyéb kiadásokra	1,425.450.-Ft	1,258.889.-Ft
Összesen	4,928.613.-Ft	4,580.947.-Ft

A gazdálkodás általános ismertetése.

A fogyasztói árak változása következtében jelentkező többletkiadásokat a költségvetési előirányzatban belüli megtakarításokkal ellensúlyoztuk. Elsősorban a tüzelőanyag beszerzésével és szállításával kapcsolatos többletkiadások fedezetéről kellett ilyen módon gondoskodnunk. Ugyancsak takarékos gazdálkodással vált lehetővé a könyvkötési kiadásoknak a 05 rovaton belüli emelése is. Csupán a 06 rovaton voltunk kénytelenek póthitelt kérni. A duplumértékesítés fokozásának eredménye a bevételi terv 386,2%-os teljesítése. A nemzetközi kiadványosere gazdaságosságát megvizsgáltuk és a jövőben fokozottan törekszünk arra, hogy az állománygyarapításnak ezzel a formájával devizamegtakarításokat érjünk el.

A gazdálkodás során a pénzügyi fegyelmet sértő eset 1966-ban sem fordult elő. Az alagsori helyiségek elektromos szigetelésének megoldására 150.000.-Ft póthitelt kértünk.

Az 1966 évi gazdálkodás tapasztalatát azt bizonyítja, hogy a központi elképzelések érvényesítését biztosító eszközök nyújtotta lehetőségeken belül tovább lehet növelni a gazdálkodó szervek önállóságát. Elsősorban arra van ugyanis szükség, hogy a főhatóság által megszabott fő gazdálkodási kereteken belül eszközeinkkel szabadon rendelkezünk és a részfeladatok tekintetében saját hatáskörben dönthessünk.

Budapest, 1967. február 27.

dr. Mátrai László
igazgató